

Успех младих мажуреткиња у Сегедину

10.
СТРАНА

8.
СТРАНА

Интервју: Мара Ластић

Пас је човеку најбољи пријатељ

12.
СТРАНА

СНН

7.
СТРАНА

Покладни бал у Калазу

ПОЛИТИКА

Нови контингент мађарских полицајаца на југу Србије

Настављена је пракса дуга готово једну деценију: нови контингент мађарских полицајаца упућен је у Србију, где ће, на граници са Северном Македонијом, заједно са српским и аустријским колегама, настојати да заустави илегалне мигранте и кријумчаре људи

Групу од 31 чувара реда је, на пригодној свечаности у седишту Интервентне полиције у Будимпешти, поздравео Бенце Ретвари, парламентарни државни секретар и заменик министра у ресору унутрашњих послова.

„Мађарски полицајци не штите границу само једне државе, већ читаву Европу. Задатак на југу Србије није једноставан, јер треба чувати границу дугу 113 километара, која је главна рута нежељених гостију и њихових

помагача”, изјавио је том приликом високи функционер.

Мађарска се, за разлику од неких других земаља Европске уније, оштро противи неконтролисаној приливу миграната из Азије и Африке, не прихвата било какве квоте о обавезном пријему дошљака без валидних докумената, што је доказала и подизањем високе жичане ограде на југу земље, на граници са Србијом, мањим делом и према Румунији и Хрватској.

Став званичне Будимпеште је, ме-

ђутим, да би било боље зауставити илегалце много раније, ако већ није могуће задржати их у матичној домовини. У том контексту понуђена је помоћ Србији у чувању њене границе са Северном Македонијом. Сарадња је почела још 2015. године, на почетку првог таласа мигранске кризе, а договору се прошле године прикључила и Аустрија, свесна да се на овај начин штити и њена безбедност.

Прошле године у Србији су служила укупно 394 мађарска полицајца, у сменама од по тридесетак људи, које су трајале од две недеље до месец дана. Смештени су у једном хотелу у близини Прешева, трошкове боравка плаћа мађарска влада, а располажу сопственим наоружањем, камерама и другим уређајима за осматрање. Нападе се под управом и контролом српске полиције, а комуникација припадника три државе се обично обавља на енглеском језику.

Заједничке патроле дуж граничне линије су непрекидне, а сви чувари имају овлашћење да делују и дубље у унутрашњости. Користе ципове и опрему за ноћно снимање, укључују-

ћи и такозване термо-камере, осетљиве на топлоту живих бића.

Обе стране су веома задовољне досадашњом сарадњом, а челници српске полиције су више пута изразили захвалност мађарским полицајцима због ревности, преданости задацима и професионализма.

Срђан Басић

Ускоро нова српска влада, поново избори у Београду

Парламентарни, покрајински и делимично локални избори у Србији одржани су пре непуна три месеца, али се политичке страсти нису стишале, штавише, очекује се веома „вруже пролеће“. Другим речима „ситуација се све више усложњава“, како је својевремено рекао друг Пеликан, чувар насипа у антологјском филму „Сведок“ Петера Бачоа из 1979. године, мада је више мислио на међународне, него на домаће прилике.

Опозиција је одмах изашла са оценом да су избори покрадени, следила је и прилично оштра резолуција Европског парламента, али се надлежна Европска комисија још није огласила и вероватно неће послати групу експерата да провере наводе противника режима и неколико цивилних организација.

Уместо тога стигле су препоруке ОДИХР-а, Кацеларије за демократске институције и људска права при Организацији за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), како да се убудуће унапреди изборни процес у Србији. Влада Србије је прихватила те опаске, формирана је и комисија за њихову имплементацију, али странке окупљене око коалиције „Србија против насиља“ (СПН) и савеза „Нада“ с Новом демократском партијом Србије на челу, унапред су изнеле сумњу да ће се било шта битно променити, сем неких козметичких измена.

Парламентарно изјашњавање је, тако, постало неспорно, овером мандата је конституисана Скупштина Србије, али још нису изабрани њен председник, генерални секретар и чланови одбора и других тела.

У међувремену је председник Србије Александар Вучић одржао консултације са челницима парламен-

тарних странака о будућем мандатару. Позиву се од 10 актера одазвало њих седам, међу којима и Савез војвођанских Мађара (СВМ), дугогодишњи савезник владајуће странке. Новоизабрани председник СВМ Балинт Пастор, који је на том положају наследио јесенас преминулог оца Иштвана, изјавио је да та странка остаје привржена напредњацима, као и Фидесу, али да о кадровским решењима није било речи. У здање на Андрићевом венцу у Београду нису дошли представници СПН и „Наде“, не желећи, како су рекли, да учествују у „политичкој фарси“ у којој се „све унапред зна, јер о свему одлучује један човек“, као ни Сулејман Угљанин, вероватно уверењен што у прошлом мандату није добио никакву државну функцију.

Завршни чин била је седница Председништва СНС, којој је, мада као „обичан“ члан партије, присуствовао и Александар Вучић. Одлучено је да се за председника Народне скупштине Србије предложи актуелна премијерка (у техничком мандату) Ана Брнабић, а да се Александар Шапић поново упусти у борбу за фотељу градоначелника Београда. Мандатар будуће владе ће, како је речено, бити именован за највише десет дана, а као најизгледнији кандидати се помињу министар одбране Вучевић и министар финансија Синиша Мали, мада „Блиц“ напомиње да би Вучић могао да изненади све и „извуче неког кеца из рукава“.

Када је пре две године формирана садашња влада, шеф државе је рекао да се поново определио за Ану Брнабић, јер „Вучевић мора још мало да учи“. Из тога произлази да је сада на реду бивши дугогодишњи градоначелник Новог Сада, али у то ни он не може да буде сигуран, поготово што је на децембарским покрајинским изборима његов град дао више гласова противницима актуелних власти.

Вучић је на скупу посебно исхвалио госпођу Брнабић као „политичарку која је највише напредовала“, а она је на букурештанском скупу Европских народних партија, водеће групације у Европском парламенту, чији је придружени члан и СНС, изјавила да се „већ припрема за нову улогу“ и да би желела да изгради „снажније мостове са европским парламентарцима“.

Остају као највећа енигма београдски избори. Због непостојеће већине, односно недостатка кворума, три пута је одлагана конститутивна седница Скупштине града, а када је истекло законски рок за њено формирање, као једино решење остали су нови избори.

За владајуће странке они су „нови“, док за опозицију „поновљени“, јер су наводно они од 17. децембра, због масовне крађе гласова“ поништени. Наoko, ради се о чистој терминологији, али је разлика знатно дубља, а када

ће бити одржани, још се не зна. Према закону расписује их председник Скупштине Србије, а пошто њега још нема, чека се да Брнабићева преузме нову дужност.

У Градској изборној комисији кажу да је, ако се поштује утврђена процедура, први могући датум поновног изласка Београђана на гласачка места 28. април, а последњи 3. јун.

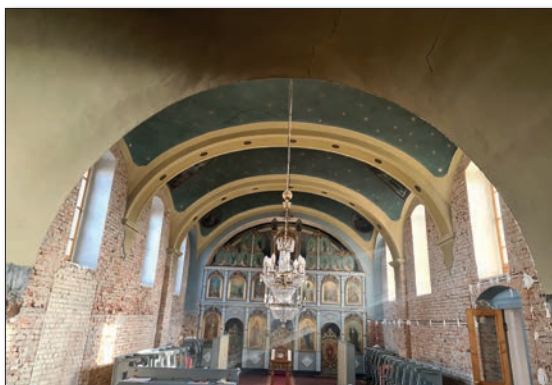
Опозиционе странке су за што каснији термин, како би било времена да се препоруке ОДИХР-а преточе у дело, а ту се пре свега мисли на ревизију бирачких спискова, онемогућавање да „фантомски гласачи“ доведени из других места утичу на исход изјашњавања, као и да се главни медији више отворе ка противницима режима.

За владајуће странке, СНС и социјалисте, који ће наступити заједно на једној листи, београдски избори имају референдумски карактер, јер се наводно ту одлучује о судбини земље, док она друга страна верује да би „пад“ Београда био први, али одлучујући корак ка одласку садашње гарнитуре с власти.

С. Б.

Када ће поново засјати светиња у Десци?

Срби у Десци већ трећу годину заредом Бога моле да им се услише молитве како би се пре три године започета прва фаза реконструкције месног храма Преображења Господњег, коначно, привела крају. Захваљујући успешном апликацији, већи подухват почео је средином лета 2021. године, када је у вредности од 15 милиона форинти, захваљујући новосадској фирми „НЮ Technology“, професионално извршена хидроизолација богомоље, промењени су прозори и инсталиран нов електрични систем. Електрификацију

звона финансирала је локална самоуправа насеља.

Према саветима стручњака, овлажени зидови требали су да се суше најмање две године, па су се богослужења одвијала у храму са огуњеним зидовима и коришћењем остатка здраве столарије. Наравно, током свих ових година, тражила се свака могућност за набавку потребних финансијских средстава да би се радови могли наставити малтерисањем зидова, кречењем, фарбањем итд... Према процени, потребно је између 8 и 10 милиона форинти да би се ентеријер храма могао обновити: првенствено малтерисање и кречење зидова, а ту су и фрескописани сводови који, такође, чекају на рестаурацију.

Извори су, изгледа, пресахли! Две године како се не расписују конкурси за финансирање одржавања и обнове верских објеката, а локална самоуправа, која на раније затражену фи-

нансијску помоћ за планирану измену прозора – због недостатка изјашњавања власника храма о висини свог учешћа у том подухвату – није била у прилици да помогне, још се није конкретно изјаснила о садашњим својим могућностима.

Документација са детаљним планом наставка и завршетка радова је у потпуности спремљена.

„Зависно од прилива новчане помоћи, радови би се одвијали у више етапа“, каже месни парох, протонамесник Светомир Миличић.

„У првој фази, у висини од око 1,6 милиона форинти, омалтерисали би се и крчили зидови у олтару, док би наставак следио у наосу храма, а последња фаза била би у припрати светиње. Добили смо стручне савете од горе поменуте фирме који малтер је препоручљиво користити, па је сходно томе рађен и предрачун. Храмом би доминирала плава боја, пошто су и фреске плаве, но, носачи иконостаса би били нешто светлије крем боје, са позлатом. Извођача још немамо, тражићемо више понуда, а дефинитивну одлуку донећемо сходно финансијским могућностима.“

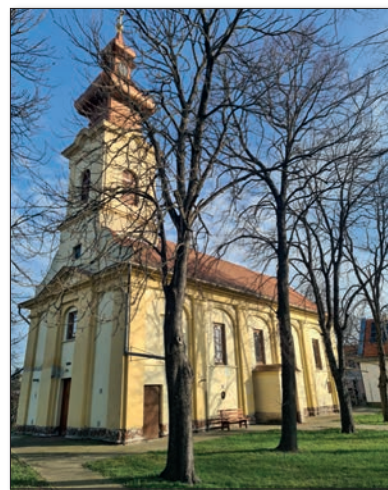
Конкурса заиста нема, али, људи добре воље, првенствено из Будимпеште и околине, донирали су мања средства, која, наравно, нису довољна, но у плану је да се упуту позив српским домаћинствима у Десци, да би по могућностима, крајем маја кренула прва етапа радова. Дешчани, не знајући због чега су препуштени сами

себи, иако су им могућности скромне, у више наврата су доказали да су спретни и спремни да очувају своје.

Постоје планови и за набавку и постављање нове столарије у храму. Према предрачуну, зависно од врсте дрвеног материјала, око 54 стола коштало би између 5,6 и 8,5 милиона форинти. Столови би били слични претходним, али нешто шири и са позлаћеном орнаментиком.

Унутрашња обнова храма у Десци комплетирала би се чишћењем и рестаурацијом икона и иконостаса – рад сликара и иконографа Душана Алексића – за шта би, такође, била потребна додатна финансијска средства.

Миленко Радић

Посредничка помоћ Печујаца Епархији нишкој

У Горњем Адровцу у Србији у току је обнова цркве Свете Тројице. Црква Свете Тројице у насељу, које се налази у општини Алексицац, „подигнута је 1903. године на месту где је у српско-турском рату 1876. године, као добровољац погинуо руски пуковник Николај Николајевич Рајевски, по коме је Лав Николајевич Толстој обликовао лик Вронског у роману „Ана Карењина“. На месту погибије пуковника Рајевског, његови ратни другови су подигли скроман споменик који се и данас налази испред улаза у цркву. Грофица Марија Рајевска је уз финансијску помоћ послала и све планове по којима црква треба да буде саграђена и украшена. Радови на изградњи цркве отпочети

ју кракова крста, архитектонски је конципирана у традицијама руског и српског црквеног градитељства. Фасада је обложена керамичким плочицама у виду мозаика са наизменичним пољима жуте и црвене боје. Унутрашњост је, према предлошцима руског сликара Виктора Михаиловича Васнецова, осликао 1903. године сликар Д. Обреновић из Далмације. И фреско-декорација чини симбиозу српског и руског средњовековног сликарства оличеног у великим српским светитељима и утемељивачима хришћанства у Русији. Поред уобичајених представа за наше цркве, овде су насликани Кнез Лазар Косовски и Св. Великомученик Александар Невски, док је изнад врата на западном зиду

портрет пуковника Рајевског у свечаној униформи. Од композиција посебну пажњу заслужује Крштење Русије и Крунисање цара Душана у Скопљу. Иконостас је рађен у пуном дрвету, а иконе су дело академског сликара професора Андреја Козилова из Русије.“

Црква, која је у народу позната и као шарена црква или црква љубави, „Руска црква“, „Црква Вронског“, као споменик културе од изузетног значаја спада у непокретно културно добро и баш зато стручњаци посебну пажњу посвећују њеној обнови, враћању њеног старог сјаја.

Овамо спада и процес поновног обложбања, покривања светог храма керамичким плочицама. И не ма каквим, него Жолнаијевим плочицама! Наиме, оновремено, приликом изградње, црква Свете Тројице била је украшена плочицама чувене печујске Фабрике „Жолнаи“, коју је 1853. године основао Миклош Жолнаи. Фабрика, која се бавила производњом керамике и уметничких предмета од глине, а касније и порцелана, фасаду цркве је у потпуности обложила керамичким плочицама.

Исте те плочице стручњаци Завода за заштиту споменика културе у Нишу желе да виде поново на горњоадровачкој цркви и баш зато, секретаријат Епархије нишке недавно је потражио јереја Милана Ерића, пароха печујског и замолио га да посредује у преговорима са Жолнаијевом фабриком.

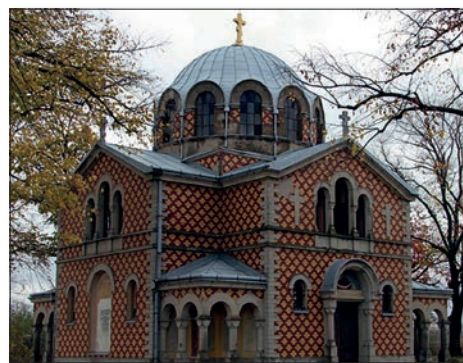
Отац Ерић је потражио руководство фабрике и њима

пренео молбу Епархије нишке и Завода за заштиту споменика културе. Незадуго, на основу потражње из Србије, урађени су и први узорци – остаје да се види да ли они одговарају стручњацима, одговорним за обнову светиње у Горњем Адровцу.

Иначе, ради се о прекривању 300 квадрата цркве што је прилично велика површина, међутим, одани поштоваоци историјске цркве Свете Тројице покушавају да сачувају од пропадања светињу. Штавише, директор Руског центра за науку и културу Руски дом у Београду Јевгени Баранов недавно је изјавио да се поред обнове светог храма планира и грађња једног културног центра на простору „Руске цркве“ који би, према његовом мишљењу, могао да постане место развоја руско-српских веза.

У међувремену, Печујци и Нишлије заједничким напорима чине све да цркви Свете Тројице поврате оригинални изглед, како би она, након обнове, поново заблистала у пуном свом сјају!

Предраг Мандић

АКТИВНОСТИ

Планирани програми

Дешчанима пола милиона евра за наставак континуираног рада у очувању традиција

На седмом по реду конкурсном распису ИПА Програма прекограничне сарадње Србија-Мађарска, заједнички конкурс Српског културног удружења за јавно добро „Банат“ из Деске и Уметничког удружења талената „Талентум“ из Суботице позитивно је вреднован.

коју је „Банат“ добио на међународним расписима.

Предвиђа се мноштво програма међу којима се налазе и већ добро познати и посећенији, као што је „Фестивал ајвара“, „Банатски сабор“, „Божји програм“ КУД „Банат“-а, „Такмичење у туцању ускршњим фарбаним јајима“ итд...

Међу новитетима налазе се програми везани за објекат и простор који је пре две године Самоуправа Срба у Мађарској дала на коришћење Удружењу. Ради се о откупљеној старој сеоској кући са двориштем и баштом, коју ученици месне Српске основне школе већ више од годину дана користе. У зеленој башти засађен је воћњак и виноград, а од плодова спремљена је зимница. Део конкурсних средстава служио би за проширивање ове врсте пољопривредне и кулнарске делатности преко које би се ученици упознали са фазама производње воћа и поврћа, обрађивањем земље, прерадом разних плодова.

Највећи део финансијских средстава биће утрошен на адаптацију и реновирање некретности добијене на коришћење, односно на изградњу пратећих објеката, као што су амбар, котарка, шупе за опрему, које ће у току лета служити и као радионице...

Главна зграда, која се налази преко пута Културног, образовног и верског центра „Св. Сава“ у којој функционишу српска школа и српско забавиште, такође путем адаптације, треба да се претвори у завичајну кућу са три одвојена простора. У првом делу ће бити оспособљен изложбени простор за сакупљене предмете, како одевне тако и разне текстилне, односно, старинске намештаје који су део мале етнографске збирке у поткровљу Сава центра. У средњем делу, места ће бити за реконструисане предмете, док ће последњи део ентеријера зграде служити за одржавање друштвених приредаба, протоколних дешавања и разних занимања. Није још утврђен тачан датум почетка пројекта, но сигурно је да завичајна кућа током јесени треба да проради, наиме, сви остали предвиђени програми везани су управо за овај простор.

Партнерска организација у Субо-

тици у овом пројекту, такође, оспособљава свој животни простор у објекту који је добила од месне црквене општине на коришћење у наредних 15-20 година. Посредством адаптационих радова имаће на располагању пробну салу, позорницу, гардеробу, а поред неговања фолклорних традиција мађарске националне мањине у Србији и Мађара у панонском простору, у знаку проширивања делатности, оспособиће разне радионице у нади да ће се још више сународника укључити у рад Удружења.

Највећи изазов целокупног пројекта је реализација финансијских средстава, наиме, у односу на претходне године у том погледу дошло је до већих измена: додатних 10% учешћа што обезбеђује Влада Мађарске и који се прилажу уз конкурс, финансираће се након целокупног обрачуна. Такође, најављене су промене у процесу предфинансирања пројекта и у спровођењу поступака јавних набавки. Дакле, првобитан задатак биће проналажење финансијских гаранција за покретања пројектних радова који треба да се заврше у предвиђених 18 месеци!

Миленко Радић

ИЗЛОЖБЕ

Покрет „Будућност почиње од тебе“

У организацији Удружења занатлија у Макови, предвођеног председницом Маријом Варга Хадик, чланом Жупанијског индустријског одбора Чонград-Чанад, Занатска радионица „Златне руке“ из Деске учествовала је као излагач на изложби и сајму рукотворина, који је организован од 17. до 18. фебруара 2024. године у Макови (Мако), у холу Хотела „Корона“.

На свечаном отварању манифестације, домаће и регионалне занатлије поздравно је Јанош Јухош, потпредседник Националне асоцијације индустријских удружења. Према његовим речима, Одбор за индустрију, ради веома вредно како би се занатлије могле представити својим радом. Један од циљева овог удружења у Макови је да им се придружи што већи број младих предузетника, који су покренули акцију „Будућност почиње са вама!“

Међу 35 излагача и учесника из Апатфалве, Кларафалве, Ференцсалаша и других занатлија из региона, дешчанска радионица, предвођена Евом Брцан, такође је добила прилику да на сајму представи свој рад и популарише народне рукотворине.

Чувари традиције, ручних радова и златног веза, из најсевернијег банатског села, имали су веома посећен

штанг на којем је доминирала српска народна ношња, украшена златовезом.

Дешчански српски златовез, који је прошле године доспео на националну листу нематеријалног културног наслеђа Мађарске, добио је нове поштоваоце, као и српска култура, која је захваљујући Дешчанима, све више на гласу.

С. С.

У склопу једне приредбе уприличена шри догађаја

КУЛТУРА

Троструки културни ужитак у Ловри

рохије Карловачке митрополије”, отпочео следећим речима: „Поставља се питање шта је Карловачка митрополија? Карловачка митрополија – то је Ловра. Карловачка митрополија – то је Српски Ковин. Карловачка митрополија је Сенандреја, али је Карловачка митрополија и Панчево, Сремски Карловци, па чак и Книн, Загреб, Пакрац и Јасеновац. Све је то Карловачка митрополија, јер је то у ствари

У организацији Ловранске српске самоуправе, 2. марта, у сеском Дому културе, за љубитеље културе приређена је права посланица. У склопу једне приредбе уприличена су чак три догађаја: промоција књиге историчара Милана Дујмова која носи наслов „Парохије Карловачке митрополије”, изложба слика Анастасије Савић, односно, кратак пригодни концерт младе гитаристкиње Ангелики Иванов.

Треба рећи да је Дом културе у поменутом насељу на Чепелској ади прве суботе у марту био препун заинтересованих мештана. Томе су допринели и ученици 4. разреда месне Српске основне школе, подружнице будимпештанског Српског образовног центра „Никола Тесла”, који су претходних дана у све српске куће убацили позивнице. Мештанима су се придружили и поједини Срби из околних насеља. На оволики одзив публике није рачунала ни Јелена Вукаловић Крауц, председница Ловранске српске самоуправе која је поздрављајући љубитеље и поштоваоце српске културе рекла следеће: „Имам трему, наине, нисмо се надали да ће нас у оволиком броју бити. Наш данашњи програм није уобичајен, пошто смо раније увек организовали једну приредбу. Овом приликом, међутим, повезали смо промоцију књиге, изложбу и кратак пригодни концерт.”

Председница Ловранске српске самоуправе је подсетила да су Ловрани последњи пут историчара Милана Дујмова угостили пре седам година када је била одржана промоција његове књиге „Српске породице у Ловри”.

Такође, изразила је своје задовољство и због наступа двеју младих ловранских уметница у склопу приредбе: сликарке и графичарке Анастасије Савић, односно, гитаристкиње Ангелики Иванов.

Након поздравних речи руководиоца месног бираног тела Срба, уследио је кратак наступ младе уметнице на гитари Ангелики Иванов, а након ње о књизи „Парохије Карловачке митрополије” говорио је аутор издања историчар Милан Дујмов, који је представљање свог писаног чеда „Па-

било дуго време једина институција Срба, која нас је штитила од унијаћења и однорођивања.”

Историчар је детаљно говорио о епархијама које су припадале, тачније, биле саставни делови Карловачке митрополије: „Овде су истакнуте искључиво парохије: коме је посвећена парохија, односно, црква, а ту је и редослед свештеника који су служили у датој цркви. Ради се о више хиљада свештеника... Око хиљаду парохија је било на тлу Карловачке митрополије. Морам додати да у књизи не постоје фотографије о свештеницима”, нагласио је Милан Дујмов, додавши да су у поменутом издању приказане Епархије будимска, славонска, горњокарловачка, односно, осјечкопољска и барањска.

Следеће године, ако све иде по плану, светлост дана требала би да угледа студија која ће обухватити парохије у Темишварској, Бачкој, Сремској и Банатској епархији.

Милан Дујмов је говорио и о изворима којима се служио приликом свог рада, а то су, првенствено, матичне књиге, које су најверодостојније приказале који свештеник од када до када је служио у датој парохији. Подршку у писању студије дали су и пописи, летописи, дуплицирати, односно, шематизми.

„Шематизам су прво почели да воде католици и замислите, први православно шематизам везује се за име једног католичког теолога Левалда, који је пописао све наше парохије и издао на латинском језику. Ради се о драгоценом извору из 1846. године, а наши први шематизми су из 1878. године када је наш земљак Болманац описао читаву Карловачку митрополију”, подсетио је предавач, додавши да је Епархија будимска једино један „Шематизам” издала и то 1896. године.

Историчар је приликом свог предавања дотакао и стање у ком се налазе матичне књиге, пописи и шематизми у разним епархијама, а што се тиче доступности историјској грађи, ту је посебно истакао срећну околност, наине, верска и културна заједница мормона је заговарајући значај спашавања и промовисања духовног

блага, много тога спасла и „ставила” на микрофилм, а потом и на интернет.

„Ако временски треба да одредим Карловачку митрополију, ја њу рачунам од 1690. до 1920. Међутим, овде ипак морам самог себе да исправим, јер је најпре постојала Крушедолска из 1708. и тек касније се назива Карловачка митрополија. То је у ствари била Српска црква на тлу Хабзбуршке монархије све до 1920. када је званично проглашена Српска патријаршија, уједињење свих епархија, па тако и будимске, тј. када се збило уједињење или васпостављање Српске православне цркве.”

Милан Дујмов је на крају свог предавања изнео и нов податак везан за историјат Ловре: најстарији свештеник, који је познат, потиче из 1738. године, а звао се Петар Поповић. „Њега ће, потом наследити Стефан Поповић, који ће се први споменути у матичној књизи ловранској, а затим следе сви остали, све до Стефана Ђурђевића, који је службовао до 1923, а остали су наведени у другој књизи све до данашњег дана.”

Врсни истраживач српске прошлости у Мађарској је своје излагање окончао најавом да ће у трећем и четвртном тому издања бити објављене биографије, тј. где су свештеници службовали.

Промоцију књиге „Парохије Карловачке митрополије” заменио је кратак концерт младе гитаристкиње Ангелики Иванов, која је првенствено извела барокне композиције, а одмах потом публика је могла да погледа и изложене радове своје земљакиње Анастасије Савић (о два младам,

талентованим уметницама опширније ћемо писати у наредним бројевима нашег недељника – прим. аутора).

Било како било, приредба у Ловри протекла је у знаку великог интересовања публике која је на крају вечери од стране организатора била угошћена закуском, укуским сиревима мештанке Дубравке Алексов, произвођача млечних производа.

Што се тиче наредних програма

Ловранске српске самоуправе, предвиђа се организовање Ускршњег бала и прославе Ђурђевдана, а са историчарем Миланом Дујмовом постигнут је договор да на јесен поново одржи предавање када ће у центру пажње бити српске породице, које су се из Аљмаша и Пантелије доселиле и настаниле у Ловри.

Предраг Мандић

ПОЗОРИШТЕ

Европа у хармонији/хармоници стигла и у Печуј

„Европа у хармонији/хармоници“, представа Српског позоришта у Мађарској, стигла је и у Печуј.

Хрватско казалиште је последњег дана у фебруару угостило наше театарско друштво, које је свој комад посветило Антуну Кричковићу, славном кореографу и оснивачу Ансамбла „Луч“.

Професору, културном неимару, под чијом фоклорном, диригентском палицом су бројне ђачке, ученичке генерације у чувеној Српскохрватској гимназији у Будимпешти заволеле народне игре и песме Срба и Хрвата не само у Мађарској него и шире.

Треба рећи да у Хрватском казали-

шту ни игла није могла да падне, толико је било људи, заинтересованих за представу.

Мамио их је комад, који – према најавама – требао је да се разликује од уобичајених позоришних представа наине, било је најављено евоцирање успомена, везаних за врсног кореографа и уметника (рођеног 19. фебруара 1929. у Гари, а преминуо 18. јануара 2017. у Будимпешти), који је кроз својих дела створио спој традиционалног фолклора и савременог плеса.

Управо кореографије, тачније, турнеје по разним европским земљама нашле су се у центру пажње предста-

ве кроз коју је као наратор публику водио Милан Рус, хармоникаш, иначе, директор Српског позоришта у Мађарској.

Наравно, свирајући и певајући познате песме старог континента, главни актери вечери – хармоникаш и вокал Милан Рус, певачица Жужана Частван, Балаж Соколаи Донго, свирач дувачких инструмената, Иштван Шуквиолиниста и Бранимир Ђорђевић, вокал и свирач на ударачким инструментима – дочарали су сјајну атмосферу, наине, путујући Европом, „дотакли су“ све оне народе, чије мањине, народности живе у Мађарској. Тако и Србе, који су преко Антуна Кричковића и Петра Милошевића били представљени песмом „Ој јаворе, јаворе“.

Додајмо и то да се српским, словачким, ромским и мађарским уметницима, који су саставили заиста богат музички програм, прикључио и гајдаш Андор Вег, иначе, припадник хрватске народности, који је са својим колегом Балажом Соколаијем Донгом на бини поставио пригодну изложбу гајди – међу којима су се налазиле и банатске гајде – а наравно, када се на позорници нађу два гајдаша, онда више нема пардона: свира се, пева, весели.

Весела, пријатна атмосфера доминирала је током целе вечери, која је приведена крају извођењем познате

мађарске песме „Tavaszi szél vizet áraszt, virágom, virágom“ и то у новом маниру, наине, композиција је добила посебан „музички шмек“, музичку подлогу Химне Европе, адаптиране теме из четвртог става Симфоније бр.9 Лудвига ван Бетовена (Ода радости).

Публика је, наравно, заједно певала са уметницима, који су више пута били позвани на бис. Приликом последњег изласка на позорницу, Милан Рус је отпевао омиљену песму професора Антуна Кричковића „Подвикује буњевачка вила“ која је у многим изазвала посебне емоције, сузе.

На крају емотивне вечери Милан Рус рекао је следеће: „Ових дана Антун Кричковић – да је жив – прославио би свој 95. рођендан. Искрено се надам да би и он био задовољан нашом представом, његовим ученицима, од којих су многи вечерас овде, у редовима публике седели. Дошли су како би се, како бисмо се заједнички присетили професора, који нас је научио како да научимо коло да играмо, како да будемо људи, Европљани, пријатељи, како да се волимо, како да доживљавамо све оне лепоте, што нам живот даје. Био је велики љубитељ живота и фолклора, а ту љубав пренео је на све нас. Ми смо заиста поносни, што смо могли да будемо његови ученици!“

Предраг Мандић

Коштана певала и играла Србима у Сегедину

На сцени Дома културе „Агора“ у Сегедину, приказана је представа „Коштана“, адаптација рађена према најпознатијој драми Боре Станковића, по тексту и у режији Митра Мирка Кркељића

Да познато дело овог српског приповедача, романијера и драматичара није изгубило на својој популарности ни у 21. веку, доказује више извођења у препуној сали Српског позоришта у Будимпешти. Срби са југа Мађарске су, такође, у великом броју дочекали Коштану. Сала Дома културе „Агора“ била је испуњена до последњег места, а једно од најбољих извођења до сада, одушевило је публику. Помно је пратила догађаје уз Коштану из прошлости (Зорица Јур-

ковић Ембер), Коштану из садашњости (Лена Ембер), њихову везу са мајком (Катица Шокац) оцем и мужем (Бранимир Ђорђевић), однос и осећања Миткета (Тобор Ембер), хаџи Томе (Ратко Краљевић) и његовог сина Стојана (Дејан Дујмов), турског султана (Вељко Круљ), према Коштанином неодољивом раскошном гласу и изгледу. Представу пуну динамике, употпуњују популарне врањанске песме и игре (Биљана Сабо, Бранка Ћосић, Бојан Мишљеновић) и сјајна музичка прат-

ња (Ратко Гергев на хармоници и Давид Ередич на кларинету). У представи се појављује и Мирко Митар Кркељић, са својим филозофским размишљањима. Глумци су били испраћени великим аплаузом и више пута враћани су на сцену. Чланови Српске самоуправе из Сегедина, која је била организатор овог догађаја, захвалила се Српском позоришту у Мађарској и Културном центру „Српски венац“, свим глумцима и учесницима на дивном доживљају. За све госте је председница СС Сегедин сама припремила укусну закуску, која је протекла у пријатном разговору и дружењу. Један од посетилаца био је и сегедински парох Далибор Миленковић. „После више година нешто се дешава у Сегедину. Срећан сам и задовољан што се окупио велики број људи, сала

са око двеста места места била је пуна нашим људима који овде живе и раде, а дошли су и Срби из околних места да погледају ову дивну представу. Хвала нашим глумцима, пријатно сам изненађен квалитетом представе. Од осталих сам чуо само речи хвале“ изјавио је отац Далибор Миленковић за наш лист.

„Срећна сам што смо организовали ово вече и што је било толико успешно. Да се манифестација одржи, припомогла је и Српска земаљска самоуправа. Било нам је лепо и свима се захваљујем“, рекла је Малбашки за наш лист. Сегединска Српска самоуправа и убудуће планира сличне манифестације, на којима ће се окупљати Срби из Сегедина и околних места.

Катарина Павловић Бачи

Покладни бал у Калазу

СВЕЧАНОСТИ

Игра и песма трајали до раног јутра

После божићних и новогодишњих прослава, дошао је фебруар, период одржавања покладних балова, којима се обежава крај зиме и долазак пролећа

Тако је 9. марта и у Калазу, у Дому културе и библиотеци „Кош Карољ“, одржан традиционални Покладни бал. Заинтересованост је била велика, што не изненађује, јер су организатори понудили одличан музички програм. Госте су, без престанка, забављали изврсни му-

зичари: Оркестар „Село“ из Ловре, са вокалним солистима Леном Ембер и Николом Скорићем. Оркестру се придружио и омиљени гост Срба у Мађарској, Радован Марић, хармоникаш Оркестра РТС Нови Сад. Неочекивано лепо изненађење био је наступ Дејана Вране, који је својим гласом и музичким нумерама, подигао на ноге све присутне. Од самог почетка, атмосфера је била весела, осећало се да су гости дошли да се друже, забављају и проведу једно пријатно вече. Поклон је био и наступ Адама Косновског, младог хармоникаша из Помаза, који је суграђанима показао своје умеће. Врхунац је била свирка четири хармонике. Уз музику чувеног кола Чачак, музичари су доживели катарзу на сцени, а присутни на подијуму за игру. Играло се и по столовима. Веселење је трајало до четири ујутру.

Адам Косновски из Помаза је шеснаестогодишњак, који од ране младости свира на хармоници. Ишао је у помашку Музичку школу, а сада је ђак Радована Марића. Маестрални наступ на балу, који је кулминирао његовом свирком са још три хармонике, одушевили су све присутне. „Било је интересантно и фантастично. До сада сам увек свирао сам и то својим пријатељима. На балу сам, пред мноштво публике, пратио три врсна музичара, који су ми на сцени дали велику помоћ и подршку“, изјавио је Адам за наш лист.

Дејан Врана, млади музичар из Суботице, бави се музиком од првог разреда средње школе, кад је почео да свира гитару и да пева. Пробирао се полако, наступајући по угоститељским локалима у родном граду. Сарадња са Радованом Марићем донела му је већу популарност. Ускоро га очекује наступ на Сабору народне музике на РТС-у у Београду. Репертоар који изводи је разноврстан, од популарних шлагера забавне музике, страних хитова, до познатих песама народне музике. Ово му је трећи наступ у Мађарској.

Од Катице Мирковић, председнице Српске самоуправе у Калазу, сазнали смо да је ово била друга манифестација у овој години. После новогодишње прославе 14. јануара, која је постала традиционална и доживела велики успех, на ред је дошао, такође традиционални, Покладни бал. „Пресрећна сам што је сала била пуна и што су се наши људи лепо забављали. Томе је, наравно, допринела одлична музика. Лепо је видети преко две стотине људи на окупу, који се лепо забављају и уживају уз музику. Људе позивам лично и мислим да је то разлог овако великог одзива. Ово вече је велики успех Српске самоуправе у Калазу“, рекла је Катица Мирковић за наш лист. За средства су конкурисали код Фондације „Беглен Габор“, а манифестацију је подржало и Удружење за очување српске традиције у културе у Калазу.

К. П. Б.

Ју журка под маскама

Прва овогодишња Ју журка, организована је 10. фебруара у Клубу „Морисон“ у Будимпешти.

У разговору са Вилмошем Шимоном, организатором манифестације коју људи са простора бивше Југославије с разлогом једва чекају, сазнали смо да се у историји Ју журке већ десило маскенбал.

– То је било можда пре отприлике 10 година и онда је било веома успешно – каже Шимон за наш лист – Допало се то нашим гостима. Пуно њих се тада прерушило, тако да смо сада све поновили и одлука је била одлична. Чини се да је те вечери стварно била нека посебна атмосфера због тих маски и као да су сви били мало више веселији и опуштенији.

Маске су биле различите: из периода бивше Југославије, па до најмодернијих трендова. Гости су били веома креативни. Било је ту пионира, суперхероја, Мексиканаца и хемичара и доктора и све то можете видети на нашој страници.

Бирале су се и најбоље маске и како организатори кажу, било је то демократски.

– Док је журка трајала, ми смо стављали фотографије на нашу фејсбук страницу и људи су гласали за најбо-

љу маску. Сlike са највише лајкова су освојиле прво, друго и треће место. Прва награда коју смо доделили је један прелеп викенд у Новом Саду, на главном тргу у једном хотелу (два ноћења за две особе). Друга награда је вечера у ресторану, трећа су неки наши специјалитети. Сви који су били награђени су се веома обрадовали, али заслужили су то. Потрудили су се.

Вилмош Шимон, за пријатеље Вили се заиста потрудио, као и увек до сада, да за госте направи нешто специјално. Од њега смо на то и навикли, па или нас обрадује гостима које сви волимо, или овако генијалном идејом, због које су присутни имали прилику да се забаве и можда врате у нека прошла времена и буду оно што пожеље. Макар и на само једну ноћ.

– Идеја је била да на овој журци направимо нешто ново. То је баш у време кад се свугде праве маскенбали, карневали и фестивали. Хтели смо да то направимо пре великог поста, да више не лудујемо и да немамо такве забаве, али пре тога да стварно будемо некако другачији него што смо у току године. Ја мислим да ћемо задржати традицију да после Нове године, а пре ускршњег строгог поста, правимо маскенбал журку – каже Вили.

По његовим речима, сигурно ће се мењати начин гласања и награде, али овај тип журке ће остати.

У нашем разговору о наредној Ју журци, успели смо да сазнамо да се спрема велико изненађење за јун. У строгом поверењу смо научили да нам у Будимпешту, долази икона поп музике из ех Ју.

– Не бих да откривам име, али ускоро ће се сазнати. Биће то један велики концерт сличан ономе са Аленом Исламовићем. Ова екипа је већ 40 година у поп музици и стварно их већ сви знају и сви их воле, тако да сам сигуран да ће бити опет бити пуна дворана и да ће бити незаборавно. И већ радимо на томе да то буде професионално и да сви причају о томе целе године.

Било је, како то и доликује, и младих на журци, који пре 10 година још увек нису излазили на оваква места, па смо их зато питали за утиске:

– Ово ми је прва журка са темом маскенбала и драго ми је што сам дошла. Овде сам срела доста особа које познајем. Што се маске тиче, људи су веома креативни и видела сам пуно ин-

тересантних костима, а на мене је највећи утисак оставио костим кервита са јагодом. Ова тема маскенбала је интересантна за госте, пошто је као идеја нова за Ју журку. Људи могу да покажу своју креативност. Можемо на кратко бити поново деца – каже наша маскирана саговорница.

Музика је као и увек уз ди цеја Мачића била одлична и добро позната свима који воле да дођу на ову манифестацију. Хитови из неких добрих времена су се вртели, а присутни су уживали у певању, музици, друштву старих и нових пријатеља, јер на овом месту познанства и пријатељства настају у тренутку добрих и позитивних вибрација.

Драгана Меселција

ИНТЕРВЈУ

Мара Ластиић, победница конкурса ССМ и Српској инстиицији

Ова награда ми пружа подстрек и охрабрење да наставим са истраживачким радом

пије у архивима доступних карата атара насеља, те табела у којој су систематизовани сви називи према појединим изворима. Према оцени жирија од свих пристиглих радова овај је најдетаљније обрађен и може бити веома користан лингвистима и другим истраживачима. Такође, рад је користан за документовање говора, пре свега, лексике, али и локалне историје Срба у Ловри."

Освајање првог места на наградном конкурс за сакупљање српске језичке завичајно-историјске и етнолошке грађе у Мађарској био је повод да разговор поведемо са Маром Ластиић, која у плану има да настави овај итекако занимљив пројекат.

„Веома сам срећна што је стручни жири позитивно оценио мој рад. Повод за истра-

На наградни конкурс за сакупљање српске језичке завичајно-историјске и етнолошке грађе у Мађарској, који су прошле године расписали Самоуправа Срба у Мађарској и Српски институт при ССМ, свој конкурсни рад под шифром „Бурунац“ поднела је и Мара Ластиић, економиста из Будимпеште, а студија је носила наслов „Називи атара села Ловре“.

„У њему је дат значајан материјал за микротопонију села Ловра. У раду је примењена научна методологија у изучавању топонима, која подразумева истраживање, засновано на писаним изворима и архивској грађи, с једне стране, и прикупљању материјала на терену добијених од информатора, с друге стране. Уз краћи опис историје села на основу досадашње литературе, у раду је дат б1 назив атара села Ловра, заједно са објашњењима њиховог значења, порекла и сл. Приложена је карта атара насеља са унетим називима, као и дигиталне ко-

живање микротопонима села Ловре су дали разговори, вођени са мојим оцем Ђорђем Ластиићем. Када смо шетали кроз Ловру, он ми је причао и показивао где су његови стари Богданови и Павловићи имали њиве, винограде, где је он у детињству са осталом децом чувао гушчиће. Све то ја сам почела бележити и тако смо дошли прво до неких четрдесет топонима, а та бројка се касније проширила на шездесет. Затим сам прегледала раније радове на ову тему од Марије Павловић, Јулијане Мијатовић и Наталије Петровић, што су оне прикупиле од старијих казивача. Занимљиво је да је сваки списак имао неки плус, који се код других није налазио, а и од тате сам чула неке такве називе, који код других нису били забележени. Истраживања су се, потом, проширила: тражила сам старе документе и карте о Ловри на интернету и у Архиву Пештанске жупаније и тако саставила овај рад. Трудила сам се да поред објављивања података, дам анализу извора и анализу микротопонима. Све то приказала сам на скицираној карти и у једној упоредној табели, која омогућава даље анализе. Задивљујуће је да једно тако мало село, са малим атаром, има толико много наших топографских назива, то нам сведочи о заједници, која је вековима чувала своју српску традицију далеко од земље својих предака.“

Према ономе што сте рекли, урадили сте један посао који указује на прецизност и перфекцију. Да ли се то може захвалити и Вашој струци – уопште, како је дошло до споја економије и истраживања?

Анализа је слична, то јест, има пуно тога сличнога у начину рада. Већ годинама пратим рад

Српског института у Будимпешти и веома сам заинтересована за њихове теме у области етнографије и завичајне историје. Иначе, и ја се бавим истраживањима, пре свега, генеолошким, али ја сам по професији економиста па ми ово више дође као хоби. Нисам имала намеру да објавим своје резултате, међутим, сада сам срећна што сам то ипак учинила и да је рад позитивно вреднован.

Шта треба знати о пореклу топонима забележених у Ловри?

Језичка анализа микротопонима ми је била веома занимљива. Већина назива је српска као што су „Велика крушка“, „Крива бара“ – ту сам приказала значења неких мање познатих речи као „Гложђе“, „Подрастик.“ Имамо називе код којих сам утврдила турско порекло као што су „Ада“, „Бурунац“ – то су, иначе, шуме на обали Дунава. Нашла сам реч „бурун“ што значи нос, али и рт, истурени део обале реке. Имамо, наравно, и називе мађарског порекла као гат, кубизи, а они су већином из времена изградње насипа пре 120 година. На крају имамо називе, чије је порекло непознато, примера ради, постоји виноград који се зове „Ундрц“. Доста топонима се односи, везује за Дунав, пошто река има значајну улогу у животу села. Ту су разни рукавци, баре, јаме: нпр. рукавац Дунава је „Дунавац“.

Након овог успеха на конкурс, следи ли наставак истраживачког пројекта?

Свакако је у плану наставак истраживања на ову тему. Искрено се надам да ћу помоћу старих Ловрана успети да прецизирам неке локације, које до сада нису добиле прецизно објашњење. Желим да саставим и једну још прецизнију карту ловранског атара са топонимима, на име, увек се могу наћи новији извори. Додуше, све што је било доступно и пронашла сам, то сам прегледала и унела у овај рад. Овде морам истаћи документе, који потичу из 18. века, а везују се за Ловру, затим, из 1839. године имамо прву карту на којој се налазе називи на локалном, српском језику, истини за вољу са мађарским словима. Има-

мо и војне, те друге катастарске карте од којих је најдетаљнија из 1880, она је доступна и на интернету. У Архиву Пештанске жупаније прегледала сам прве земљишне књиге села из 1850-их година. Те књиге садрже веома важне информације: поред имена власника, наведени су подаци парцеле у њиховом власништву, о називу атара где се парцеле налазе, класификација земљишта итд. Још сам анализи додала и дело Фриђеша Пештија, мађарског историчара и академика, који је на основу упитника прикупио микротопониме свих насеља у Угарској („Helynévtár“ из 1864. године). Дала сам и упоређење топонима, тачније, који извор, када и у којем облику спомиње ове називе. Дobar део тих назива, иначе, већ постоји и у документима из 19. века и већина је сачувана до данас, међутим, имамо осам назива који су потпуно нестали из памћења мештана као нпр. „Пескуље“, „Дадина јабука“ и слично.

Имате ли још неке теме које намерава да истражујете?

Има доста тема које ме интересују. Ова награда ми пружа подстрек и охрабрење да наставим са истраживачким радом. Сматрам да је овај конкурс, који се расписује сваке године, веома важан за нашу заједницу, подстиче истраживаче-аматере да у својој средини забележе, документују и тако сачувају од заборава стара предања, обичаје, језичке локализме, микроисторију Срба у Мађарској. Верујем да сви ми можемо додати по коју коцкицу великом мозаику историје нашег народа.

Забележио: Предраг Мандић

Јован Јанчкин (1959–2024)

насељу, које је веома волео и којем се увек радо враћао... Јер, Деска му је била дом, епицентар света, у чијем културном, образовном и верском крвотоку и Он сам имао је значајну улогу.

Јован Јанчкин је рођен 7. јануара 1959. године као најмлађе дете Јефтимира Јанчкина и Јулијане рођ. Стеванов. Основну школу завршио је у родном месту као ученик Велимира Вељка Радића. Већ тада, заволео је историју и јуначке народне песме. После основне школе је изучио за аутомеханичара и радећи у свом занату, похађао је вечерњи курс Гимназије „Миклош Радноти“ у Сегедину. Након матуре и одслуженог војног рока, примљен је на Високу наставничку школу у Печују где је дипломирао 1986. године на Одсеку српскохрватског језика и књижевности, односно, историје.

Одмах потом запослио се у Основној школи, у својој вољеној Десци. Као наставник историје и српског језика овде је радио двадесет једну годину када је дошло до реорганизације школства, након чега је био приморан да напусти радно место. То га је веома погодило, дуго времена није успео да се помири чињеницом да су га отпустили из вољене школе.

„Ни колегама није било јасно зашто сам добио отказ. Ја сам и са Србима и са Мађарима одувек био у добрим односима. Занимљиво је би-

ло да када сам се опраштао од деце, многа су заплакала. То ме је гануло, добро ми је пало. Ја сам од деце увек добијао комплименте, стари ученици ми се и дан данас унапред, издалека јављају. Ја се тиме поносим, горд сам и уздигнутом главом могу да прођем кроз Деску!“ - рекао је, оновремено, након отпуштања, видно тужан и разочаран Јован Јанчкин, који је у међувремену објавио своју књигу „Први српски устанак у народној књижевности“ код Издавачке радионице „Издан“ у Будимпешти, а поновно педагошко ангажовање 2009. године добио је у будимпештанском Српском образовном центру „Никола Тесла“ где је извесно време предавао историју, а потом је радио као васпитач у Српском ђачком дому.

Од првог тренутка био је одан свом васпитно-образовном позиву, а обављао га је стручно и савесно. Посебно је наглашавао важност очувања матерњег језика и јачања националне свести Срба у Мађарској па и шире.

Поред своје професије, Јовица – како су га сви ословљавали како у Десци, тако и шире – љубав је испољавао и према фолклору. До краја живота био је активни члан дешчанског Културно-уметничког друштва „Банат“, односно, дуги низ година обављао је дужности татора у месној српској православној цркви. Године 2017. - када је кумовао на преображењској храмовној слави у Десци – Јовица је поносно рекао: „Бити кум у родној Десци нешто је посебно, изузетно велика част! Славска традиција треба да се чува као и наша вера православна! Ту љубав према српству, култури, вери, традицијам, морамо предати нашим будућим поколењима. То је најважније!“

Пре неколико година, појавила му се болест... Иако се надао да ће се изборити са тешком, опаком болешћу, нажалост, она је била јача.

IN MEMORIAM

Јован Јанчкин преминуо је 4. марта. Уснуо је... Отишао је у бескрајно плаветнило, знајући да су га деца и многи житељи села Деске па и шире, волели, ценили, поштовали.

То је 12. марта потврдио и његов последњи испраћај на најдужи пут на дешчанском српском православном гробљу. Поред ожалошћене породице, од Њега су се опростили родбина, месна српска заједница, КУД „Банат“, бројни Срби из разних насеља у Мађарској, бивше колеге, ученици, пријатељи, руководиоци села, многобројни мештани, људи разних националности и вероисповести.

Нека му је слава и вјечнаја памјат.

Предраг Мандић

Отишао је заувек још један наш активни члан српске заједнице у Мађарској и за собом заувек затворио књигу. Овај пут не књигу из историје о Првом српском устанку, која тема му је одувек била омиљена и сатима, данима је умео да прича о Ђорђу Петровићу Карађорђу и његовим савременицима, већ књигу свога живота.

Јован Јанчкин, наставник српског језика и историје, професор, након дуге и тешке болести преминуо је 4. марта у свом родном месту Десци. У

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (94)

Гостопримство Јарковчана

Још увек сумњичави пуковник Дамјанић заповеди Јарковчанима да положе заклетву, што свештеници и челници насеља одмах и учинише.

- Нисмо ми од те фајте, господине пуковниче! Јарковчани су здраво питом народ! – потврдно рече капелан Вукоњански.

- Па добро, нека вам буде! – рече још увек сумњичави пуковник, па се окрете према свом ордонансу. – Нареднице, пренесите четовођама моју усмену наредбу! Примете ли ма и најмању превару, одмах нека побију челнике овог места.

- Разумем, господине пуковниче! – војнички поздравил Вишински и одјаха.

- Чујте, Јарковчани! Знајте да са мном нема шале! – зареза претећи Дамјанић. – Једну ствар вазда имајте на уму! Страда ли било ко од мојијех солдата, нећу имати милости према вама! У мени нема никаква сажалења! Спалићу Јарковац, а вас ћу прве повјешати о дудово грање! Знате како

се каже: „Боље бити жив пас, него ли мртав јунак!“

Јарковчани прогуташе кнедлу.

- Ајд сад, пођите сви испред мене! – загрми поново Дамјанић, па се дохвати своје лепо украшене кубуре, цењено наследство славног претка који је мегдан делио и убио Турчина.

На велико изненађење мађарских војника, на тргу испред српске цркве чекао их је окупљени народ. На торњу и изнад улаза начелништва вијорила се мађарска тробојка.

Још увек сумњичави Дамјанић заповеди Јарковчанима да положе заклетву, што свештеници и челници насеља одмах и учинише.

- Господине пуковниче, дозволите нам да у знак нашег доброга намјеренија, Вас и ваше солдате како знамо и умемо да угостимо. Свака кућа

нам је отворена прид вама! Све што имадемо радо ћемо поделити сас вама – уверавао је пуковника Јаков Векецки, најбогатији јарковачки трговац.

Дамјанић на крају ипак прихвати позив. И одиста, свака кућа је богато угостила исцрпљене, промрзле и изгладнеле војнике. Домаћини су доносили бокале одличног вина и флаше првокласне ракије. Домаћице су брже-боље износили већ зготовљена укусна јела и туршију. Одушевљени војници ускоро мало и поднапити и запеваше. Гајдаш Јоца неуморно их је пратио. Хонведи намах у себи признаше како су ти „дивљи Раци“, ипак гостољубиви људи и одлични домаћини. Добро загрејане фуруне, вино и ракија учинише своје.

Пуковник Дамјанић је ускоро прешао у оближње село Ботош да се тамо са генералом Ернеом Кишом договори о детаљима напада на Томашевац. Вишинском је заповедио да остане у Јарковцу.

Сава је радо послушао свог претпостављеног. Јаков Векецки га је позвао у свој лепо намештени дом. Са наредником пође још пар официра

и подофицира. Изврсна храна и још боље вино годио је младом Вишинском. „Најзад су и моји Срби сватили да им је место! На страни револуције! На страни напретка и слободе!“, задовољно помисли.

Време је брзо протичало. Сава је одушевљено разговарао са трговцем Векецким који му је непрестано точио вино у још неиспијену чашу. Усхићено је говорио о једнакости, братству и слободи, о француској револуцији, о новом добу које ће изнедрити један потпуно нови поглед на свет!

„И само да знате, у том новом свету неће више бити ни Срба, ни Мађара, ни Румуна, ни Немаца, нити било које друге нације! Ајак! У тој уједињеној Европи, па и шире, у том Светском савезу република, живећеду скупа слободни умови и слободни грађани!“ кликтао је омамљено и добро већ поднапити Вишински. Затим је почео да хвали Вашваријеве говоре и да у небеса диже Петефијеву родољубну поезију. Опчињено је говорио о пуковнику Дамјанићу кога је најчешће називао „љубезним оцем солдачким“... (..)

Драгомир Дујмов

ФЕЉТОН

НЕВЕН

Маскенбал у СОЦ „Никола Тесла” у Будимпешти

У Српском образовном центру „Никола Тесла” у Будимпешти традиционално и ове године одржан је маскенбал за старије основце, ученике од 5. до 8. разреда.

Програм је одржан у школској сали за физичко васпитање, а домаћини су били најстарији – ученици 8. разреда. Осмаци, иако ускоро „велики” средњошколци, били су прилично посвећени овој манифестацији. Наиме, не само да су осмислили креативне игре за своје млађе другаре, него су се и они маскирали и равноправно учествовали у првој активности – ревији маски. У сарадњи са разредним старешином Анитом Шухајдом и поподневном наставницом Александром Тумбас, осмаци су вешто води-

ли програм, пуштали музику и прозивали имена својих другара како би се маске „прошетале” и што боље показале. Ревиије нису биле „поштеђене” ни разредне старешине и поподневне наставнице 5, 6, и 7. разреда, тако да

радњу ученика. За сваку игру бирани су представници разреда и у пару су покушавали да јаја пренесу кашиком са једне стране школске сале на другу, да одрже балон у ваздуху и слично. Према евиденцији осмака који су

били координатори, најуспешнији у играма били су ученици шестог и осмог разреда. На крају такмичарског дела, сваки разред је добио по чоколаду као награду за уложени труд. Програм је настављен уз песме које су пуштане по жељи ученика. Сви основци су уживали у крофнама и дружењу ишчекујући наредну прилику да се маскирају и, бар на неко време, буду део карневалске атмосфере.

Невена Богићевећ, професорка

Бронза и злато за мажореткиње Српске основне школе у Сегедину

Ученице виших и нижих разреда Српске основне школе у Сегедину – испостава СОЦ „Никола Тесла” у Будимпешти – 8. марта наступале су на фестивалу модерног плеса у Агори (Szent-Györgyi Albert Agóra).

Ово је био двадесет и пети по реду фестивал модерног плеса и обухватио је 124 наступа плесних група, подељених у шест блокова. По пропозицијама фестивала учесници су могли да пријаве различите врсте плесова као што су класични, модерни или џез балет, мажореткиње, хип-хоп, фанки, модерни плесови... Такмичење је пратио жири, који је награђивао најистакнутије наступе у свакој категорији, након сваког такмичарског блока.

Ученици Српске основне школе у Сегедину, под руководством кореографкиње Валентине Херц Нађ, наступили су са два плеса, у две категорије. Најмлађе мажореткиње, ученице првог и другог разреда, плесале су уз песму Вајана и за свој наступ освојиле бронзану медаљу. Ученице четвртог, петог и шестог разреда за своју кореографију уз песму Хаста ла Виста добиле су сјајне оцене жирија и са њима освојиле златне медаље.

Кореографкиња и наставница Ва-

лентина Херц Нађ није крила своје одушевљење овогодишњим наступом ученица Српске основне школе у Сегедину.

„Веома сам задовољна постигнутим резултатима на такмичењу. Мала група је отплесала лепше него икада. Показао се рад и труд и дале су све од себе. Старија група ученица је испунила сва моја очекивања. Оне су сада, после четири године рада, уигране, увежбане, и што је најважније, обожавају овај плес. Феноменално су отплесале своју тачку и заслужиле злато.”

Валентина се плесом бавила од своје седме године до треће године студија, када је постала тренер у месту из којег потиче. Тада, а и до дана данашњег, плесни клуб у Ади важи за успешан клуб. Када је из таквих околности добила посао наставнице српског језика у Српској основној школи у Сегедину, некако се знало да ће покренути и водити плесну секцију мажореткиња. Веома ужива у раду и плесу са малишанима и посебно се радује свим њиховим успесима.

Наставница Валентина и њене мажореткиње и овај пут показале су да њихова љубав према плесу даје сјајне резултате.

Горана Копоран

су професорке Весна Бабић Седлачек, Милица Живковић, Сандра Сребро, Дора Копуновић и Невена Богићевећ, такође, учествовале у програму.

По завршетку ревије, подељене су дипломе за најлепшу и најкреативнију маску у оквиру сваког разреда, а осмаци су се сложили да није било лако одабрати најбоље и најуспешније маске. Након поделе диплома, уследиле су игре које су захтевале спретност, брзину и међусобну са-

били координатори, најуспешнији у играма били су ученици шестог и осмог разреда. На крају такмичарског дела, сваки разред је добио по чоколаду као награду за уложени труд. Програм је настављен уз песме које су пуштане по жељи ученика. Сви основци су уживали у крофнама и дружењу ишчекујући наредну прилику да се маскирају и, бар на неко време, буду део карневалске атмосфере.

Невена Богићевећ, професорка

Дешчански малишани отерали зиму

Традиционални маскенбал ове године није изостао у Српском забавишту у Десци.

У фебруару месецу, симболично се обележава карневал, када се по традицији и веровању, опраштамо од зиме и дочекујемо пролећне, топлије дане и лепо време.

Претпоследња недеља – цела – била је у знаку весеља, карневала, клоновна и радости за мале Дешчане. Са прозора и зидова у собама скинута су сва зимска обележја, која су замењена живописним и колоритним украсима. За децу је важно да су увек окружена срећом и радошћу, па је тако и ова цела недеља, имала тај празнични тон. Веселе активности, које су осмислиле вредне васпитачице, деца су донеле само осмех на лице, а било је пуно музике, песме, покретних игара и заједничких дружења. Врхунац прославе, био је у петак, када је већ другу годину за редом, ученике Српске основне школе и забавишта, забављала клоновица Тијана, која долази из Србије како би увељавала мале Дешчане својим триковима.

Након овог перформанса пуног осмеха, деца су имала прилику да прошетају црвеним тепихом и направе малу ревију својих костима и барем једном годишње осећају се као светске диве.

Сања Симулов

ИНФО

Такмичење винара у Мохачу

Наредно клупско занимање Самоуправе Срба у Мохачу и месне Српске читаонице, уместо треће суботе у месецу, тј. 16.марта, одржаће се 24. марта у недељу. Том приликом биће уприличено такмичење винара, које ће почети у 17 часова. Заинтересовани винари своје узорке могу да поднесу код Радована Степанова, члана месне српске самоуправе, сваког радног дана од 8 до 16 сати у Улици Лајоша Кошута под бр. 107.

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА
У БУДИМПЕШТИ

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА
ЗА МАРТ 2024. ГОДИНЕ

16. 03. субота – Вечерње	16 часова
17. 03. недеља – Света Литургија	10 часова
23. 03. субота – Вечерње	16 часова
24. 03. недеља – Света Литургија	10 часова
30. 03. субота – Вечерње	16 часова
31. 03. недеља – Света Литургија	10 часова

Лутрење се служи сваког дана
у 8:00 часова

СРПСКО ПОЗОРИШТЕ
У МАЂАРСКОЈ

Срдечно Вас позива на монодраму
Патрика Зискинда „Контреабас“
у узвођењу београдског глумца Ђорђа Креће
Среда, 20. март 2024.

у 19 часова

Текелијану, Будимпешта,
Улица: Вереш Палне 17-19

Карте се могу купити на www.jegy.hu или на
њиховим продајним пунктовима.

Информације: +36 30 989 4783

АПЕЛ

Пре две године урађена је изолација (пресек зидова) на светом храму у Десци. Пошто су се зидови изнутра осушили, требало би малтерисати и кречити. Нажалост, не постоје конкурси, који подржавају овакве извођачке радове. Покушавамо да тражимо финансијску помоћ са разних страна, поред тога и добровољне прилоге. Зато се обраћамо молбом свим људима добре воље, који су вољни и имају могућност да нам финансијски помогну, да то ураде преко банковног рачуна:

MBN BANK 57400059 - 10100637 (Deszki Szerb Ortodox Egyházközség és Parókia - megjegyzés: a helyi szerb templom felújítása)

Унапред ХВАЛА на разумевању и помоћи!

**О. Светомир Миличић, парох дешчански и
Дешчанска српска православна црквена
општина**

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СЕРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-КФТ) ✦ За издавача: Радојка Филаговић ✦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Minisztterelhötség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ✦ Фоторепортер: Иван Јакшић ✦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Контакт: srpskenedeljenovine@gmail.com Web: www.snnovine.com ✦ Графички њеплом листа: Тибор Фуксел ✦ За штампању: Szedéstűkör Vt.: Ференц Ибош ✦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✦ HU ISSN 2061-0238

СЛОБОДНО ВРЕМЕ

Мирослав Сребро, добитник 3. места на Свейској изложби у Шпанији

Заљубљеник у птице

Рођен у БиХ у Јајцу, понео је на својим ципелама праха босанског, додао му мрву банатског док је тамо код деде проводио лета и заволео птице. Живео је и у Новом Саду, а сада живи и ради у Будимпешти. По занимању професор географије, запослен као домски васпитач у Текелијануму, Мирослав Сребро је иначе, заљубљеник у птице и овогодишњи добитник 3. места на Светској /С.О.М./ изложби одржаној у Шпанији. Ова изложба се одржава једном годишње. Сад у Шпанији, следеће године у Португалији, па Белгији и тако редом.

- Ја лично нисам ишао ове године на изложбу, јер је трајала десет дана. Из Мађарске делегације ишла су два узгајивача, и они су са собом однели

двеста птица од свих осталих такмичара из Мађарске.

Како сазнајемо ово је било такмичење за северну хемисферу. За јужну хемисферу се одржава у Бразилу, тако да постоје две светске изложбе сваке године. Присетио се како је први пут са 16 година ишао на такмичење у Беч, и то само као посматрач. Сада је пријавио и изложио пет егзотичних голубова. Питамо га и о прстењу које носе птице – црвено је.

- Прстење за сваку наредну годину се наручује до 30. септембра, а у октобру стигне. Свака врста птица има своју меру, и на прстену мора да пише број власника (код мене Н16 196). За једну сезону наручим око 200-300 прстенова, а за сваку календарску годину, прстење има другу боју.

Објаснио нам је да знања о птицама напредују и расту, па тако и о новим врстама и њиховом укрштању – сада постоји и много категорија хибрида које настају када се укрсте две врсте. Наш саговорник је прошле године, са својим птицама, са више од 70 пријављених био 24., док је ове године освојио 4. место у Мађарској.

- Код куће имам највише егзота (птице из Аустралије, Африке, Азије), егзотичних голубића и канаринаца и само два пара папагаја. Дневно треба да им се посвети око два сата времена – каже нам Сребро и наглашава како он сам није присталица фарма-

цеутских препарата, па зато сам прави лек за своје птице – сирће и ђумбир исецкам на коцкице и бели лук и све то се стави у јабуково сирће. То стоји две недеље и по пар капљица ставим птицама у појилицу. То је добро и за људе. Чисти крв, јача имунитет, а чисти организам и од паразита.

Сазнајемо да су канаринци посебно осетљиви на промају, зато им он зими греје просторију, што се наравно одражава и на рачун за струју, али га то не обесхрабрује да настави да се бави оним што воли.

Мирослав се птицама бави од кад зна за себе. Сам каже да се овим хобијем заразио у Банату код деде. Свако лето је проводио тамо. Деда је имао освоје голубове. Одатле је Сребро ту љубав пренео у БиХ, у Јајце где је и живео, ишао на такмичења и побеђивао. Кад се преселио у Пешту, преселио је и птице. Овде је завршио за међународног судију за голубове и за канаринце. Не бави се продајом птица. И сам каже да некако увек више купи, него што прода. То је за њега хоби. Од тога живе Шпанци, Португалци, Холанђани... Да би овај хоби постао уносан и да би имао зараду од њега, мора доста да се уложи у кавезе, вентилационе системе, ролне које се саме мењају испод кавеза како би птицама увек било чисто, итд.

С обзиром да знамо да птице могу да буду доста гласне, упитали смо нашег саговорника једно практично питање: Како комшиљук реагује на његов хоби.

- Птице воле да певају, а с обзиром

да их имам доста, кад запевају неретко сметају комшијама. Баш се скоро жалио један човек који живи изнад мене. Грлице му, каже, гугучу. Па шта ће друго радити, мислим се ја. Е, али проблем је што на пример гугутка зна и у три ујутро да гугуче.

Сребро жели да постане и /С.О.М./ судија, јер Мађарска тренутно има само једног таквог судију, док Србија и Хрватска имају чак по 20, а осим тога, следеће године на такмичењу, планира да освоји злато. Сад је набавио и „мексичке цајзле“ (егзотична птица величине канаринца), па ће покушати са њима и са канаринцима да направи хибрид, са којим ће да се такмичи. Наше је само да му пожелимо срећу и још много медаља.

Драгана Меселција

Пас је човеков најбољи пријатељ

Већина власника паса, пса сматрају најбољим пријатељем, још једним чланом породице. „Пас је пун љубави и пажње према власнику, тако и власник без обзира каква је особа, постаје као он. Његова верност превазилази све мере које иједан човек може поседовати. Али морамо признати да пас боље гледа човека, него човек човека, зато и кажемо да је најбољи човеков пријатељ, бољи него било који човек!“

Том констатацијом се слаже и Марина Ђукин, власница псеће козметике

у Десци, млада Дешчанкиња, која се већ годинама бави узгајањем паса, кинологијом.

Љубав према четвороношцима гаји још од малена, а пре неколико година озбиљно је почела да се бави узгајањем јазавичара. Дугодлаким, која ловачка животиња је са оштрим чулом мириса веома интелигентна.

Зашто је изабрала баш њих?
„Јер нису велики, али су веома храбри! Сем тога, привржени су, пријемчиви и пријатељски настројени!“ – каже Марина додајући да у целој Мађарској нема баш много дугодлаких јазавичара.

Она моментално има њих четворо, од којих је са Луном крајем 2021. на међународној изложби паса – Grand Prix Winner Cacib Show – одржаној у Будимпешти, освојила чак две ласкаве титуле. У организацији Удружења узгајивача јазавичара у Мађарској, у категорији за штенади, најпре је освојила титулу штенета које посебно, веома обећава, да би одмах потом Луна била проглашена и најлепшим псећим младунчетом.

Након победе свог кучета, Марина Ђукин није крила своју огромну радост и задовољство. Ни сањала није да ће на свом првом међународном

наступу са својим псесом наћи се међу најбољима.

Признала нам је да се са Луном бави чим је штене напунило два месеца и од оно доба у псето улаже бригу и негу, све оно најбоље што произилази из сазнања из области ветерине, исхране и заштите.

И козметике! Наиме, баш као и одгајање, и фризирање паса права је уметност. И пас се по правилу прво купа, па затим фенира и шиша. Изузетак је једино ако је длака ућобана. Тад мора најпре да се размрси и ишчетка.

Марина, наравно, много времена улаже и у лепоту својих љубимаца, а поред тога у селу држи и фризерски и козметички салон за псе. Већ четврту годину ради са кућним љубимцима: код ње своје псе доводе не само власници из Деске, него и из Сегедина и околине. Посла има на претек, месецима унапред има закажане термине од стране наручилаца који посебну бригу воде о својим четвороножним пријатељима, наиме, „козметика за псе“ се бира на бази боје и тврдоће вуне. Посебне потребе треба узети у обзир, као што је третман прхљаја, отклањање болова, уклањање мрља од премаза итд, а постоје пси који захтевају посебну негу шапа.

Поред своје заузетости, Марина велики труд улаже и у припрему својих љубимаца на домаћа и светска такмичења. Луна и Синди су спремне за нове изазове и походе, а прва такмичарска станица очекује их крајем марта у Печују. Потом следе наступи

у Италији, Србији и наравно у Мађарској.

Дугодлаки јазавичари, разиграни и љупки, а ту и тамо тврдоглави, за Марину су посебан драгуљ. И не само за њу. Него и за многе друге људе. Јер, „имати верног пса код куће нам даје слух за слушање, топлу шапу за држање, па чак и јаке ноге да трчимо поред њих“.

Није случајно да је „Конрад Лоренц, добитник Нобелове награде за медицину 1973. године за истраживања из области бихејвиоризма (или понашања) животиња и људи, забележио: „Необично ме радује, чак уздиже чињеница да је једино пас пришао човеку непосредно, док су све остале животиње припитомљене посредним путем. Пас је изабрао човека, човек пса, и то траје.“

Предраг Мандић

